

آهن اسفنجی حلقه گم شده زنجیره فولاد؛

صنعت فولاد سیبل فشار مالیاتی

صنعت فولاد کشور بچه یتیم اقتصاد کشور بوده و هر جا و هر زمان نیاز به تغییر قوانین و مقررات بوده، همواره این صنعت سیبل و محل آزمون و خطا بوده است و اکنون، فشار مالیاتی زنجیره فولاد نشانه رفته است.

به گزارش پایگاه تخصصی تحلیلی سرمایه نگر، صنعت فولاد ایران از جمله صنایع سودساز به شمار می‌رود که به دلیل وجود ذخایر مطلوب انرژی در کشور، از مزیت رقابتی بالایی در عرصه بین المللی برخوردار است.

یکی از مزیت‌های رقابتی که از ابتدا بر پایه آن طرح‌های فولادی اجرا شد، مزیت نسبی منابع انرژی به ویژه گاز طبیعی است اما؛ به تازگی این مزیت رقابتی مورد تهدید واقع شده است.

انرژی طبیعی ارزان و در دسترس، زمانی عامل رقابت‌پذیری و عرضه اندام فولادسازان داخلی بود اما؛ اکنون به دلیل ناترازی انرژی، سیاست‌گذاری نامناسب و تعرفه‌های بالا، به تهدیدی ساختاری برای تولید فولاد تبدیل شده است.

در دوران تحریم صنعت نفت، صنعت فولاد به یکی از ستون‌های اصلی اقتصاد کشور تبدیل شد و بار اصلی ارزآوری را به دوش کشید.

آهن اسفنجی ماده اولیه تولید فولاد است و فولادسازی که از روش احیای مستقیم به امر تولید این محصول می‌پردازند، به شدت به گاز طبیعی وابسته هستند. دلیل این که بیش از ۹۰ درصد آهن اسفنجی به این روش تولید می‌شود، ارزانی گاز در گذشته بود که اکنون با افزایش قیمت‌ها و قطعی‌های مکرر، به چالشی بزرگ برای این شرکت‌ها تبدیل شده است.

قیمت‌گذاری گاز طبیعی بر مبنای نرخ‌های جهانی و فرمول‌های بازار منجر به افزایش چشمگیر هزینه‌های تولید آهن اسفنجی شده و سهم گاز طبیعی در بهای تمام شده به بیش از ۴۰ درصد رسیده که بار مالی بسیار سنگینی بر دوش تولیدکنندگان گذاشته است.

از سوی دیگر، همانند همیشه و در زمان ناترازی برق که صنعت فولاد در اولویت قطعی‌ها قرار می‌گیرد، در زمستان نیز وضعیت به همین گونه است و بالغ بر ۳۰ درصد تولید در فصول سرد سال افت می‌کند؛ این در حالی است که این صنعت فقط حدود ۵ درصد از مصرف گاز طبیعی کشور را به خود اختصاص می‌دهد. تولیدکنندگان آهن اسفنجی که در فرایند تولید خود نیاز مبرم به گاز دارند، نخستین و مهمترین قربانی این محدودیت‌ها هستند.

نیم نگاهی به صورت‌های مالی تولیدکنندگان آهن اسفنجی در چند سال اخیر بیندازیم، افت فاحش حاشیه سود عملیاتی را حکایت می‌کند. از سوی دیگر، شاهد برخی سیاست‌های اعمالی سلیقه‌ای هستیم که حتی رعایت قانون توسط قانون‌گذاران و متولیان اجرای آن به سخره گرفته می‌شود.

طبق تبصره ۳ ماده ۲۶ قانون مالیات بر ارزش افزوده، مالیات پرداخت شده بابت مواد اولیه اصلی باید به عنوان اعتبار مالیاتی شناخته شود و از مالیات نهایی واحد تولیدی کسر گردد. بنابراین، از آنجایی که گاز طبیعی ماده اولیه و اصلی تولید آهن اسفنجی محسوب می‌شود، مشمول این قانون نمی‌شود.

گاز به عنوان سوخت مصرف نمی‌شود بلکه بخشی از واکنش شیمیایی در مسیر تولید آهن اسفنجی است و طی خط تولید جهت تولید محصول نهایی مصرف می‌شود. در واقع، بدون گاز فرایند احیای آهن به هیچ وجه امکان پذیر نیست.

بنابراین، مالیات گاز طبیعی به عنوان ماده اولیه اصلی در فرایند تولید آهن اسفنجی باید به عنوان اعتبار مالیاتی پذیرفته شود اما؛ ۱۵ درصد مالیات بر ارزش افزوده بر آن اعمال می‌شود که هیچ توجیه منطقی و قانونی ندارد.

این موضوع در کنار افزایش نامتعارف بهای گاز تحویلی به کارخانه‌ها، به شکل چشم‌گیری هزینه تولید را بالا برده و در نهایت بسیاری از کارخانه‌های تولیدکننده آهن اسفنجی را با چالش جدی مواجه کرده و سودآوری آن‌ها را به مخاطره انداخته است.

افزایش نامتعارف نرخ گاز تحویلی به صنایع از یک سو و تخصیص نامناسب و قطعی‌های مکرر از سوی دیگر، در کنار هزینه‌های پنهانی مانند ترانزیت و مالیات بر ارزش افزوده، فشارهای مالی مضاعفی را بر زنجیره تولید فولاد وارد کرده که پیامدهای منفی بسیاری همچون کاهش تولید فولاد و آهن اسفنجی، تشدید خام فروشی، افت صادرات و ارزآوری را به بار آورده است.

تداوم این روند به نفع دولت که با کسری بودجه دست و پنجه نرم می‌کند نیز نیست چرا که سودآوری شرکت‌ها بدین ترتیب کاهش می‌یابد و در نتیجه آن، مالیات کمتری پرداخت می‌کنند و درآمد مالیاتی دولتی کاهش می‌یابد.

گاز طبیعی بخش ضروری فرایند تولید است و قانونی که وضع می‌شود می‌بایست بازتاب این واقعیت باشد و در راستای رشد تولید و سرمایه‌گذاری

تدوین گردد. اجرای درست قانون در برهه کنونی اقتصاد کشور بیش از گذشته ضرورت دارد و منتج به افزایش تولید، کارایی و توسعه صنعت فولاد می‌شود.

در حالی که از ابتدا طرح‌های تولید آهن اسفنجی بر اساس مزیت گاز طبیعی ارزان و در دسترس احداث شدند؛ اکنون این مزیت به تهدید تبدیل شده و در کنار قیمت‌گذاری دستوری و قطعی گاز، برنامه‌ریزی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت را مختل و توسعه صنعت فولاد را متوقف کرده است.

با این اوصاف باید اذعان کرد که اگر چاره‌ای اندیشیده نشود، صنعت فولاد به عنوان صنعتی استراتژیک در دوران تحریم‌های ظالمانه، به حاشیه کشانده می‌شود و عایدی آن برای اقتصاد کشور و مردم به حداقل می‌رسد. بنابراین، برای احیای صنعت آهن اسفنجی در گام نخست می‌بایست قیمت گاز کاهش یابد تا تولید برای تولیدکننده صرفه اقتصادی داشته باشد و در گام بعدی، مطابق با قانون می‌بایست مالیات بر ارزش افزوده از گاز به عنوان ماده اولیه تولید حذف گردد.

در صورتی که این اقدامات صورت پذیرد می‌توان امید داشت که اندکی از فشار بر زنجیره تولید فولاد برداشته شود و جایگاه صنعت فولاد ایران در بازار جهانی حفظ شود.

محمدعلی غلامرضایی